

De Vlaamsche Toponymie in 1933

door H. J. VAN DE WIJER.

In het afgelopen jaar valt ditmaal een vrij sterke inzinking in de toponymische productie niet te ontkennen en werd overigens het werk meer en meer geconcentreerd in de beide organismen en in de enkele tijdschriften, die in de laatste jaren toonaangevend zijn geworden.

In het VIIe deel der *Handelingen* van de Commissie (1933) vinden wij, naast het gewone bibliographisch overzicht van steller dezes (Nr. 3), het verslag van J. LEENEN over de moderne spelling van een verdere groep van plaatsnamen (Nr. 56), waarvoor in officieele stukken rationalisatie een dringende noodzakelijkheid blijkt, nl. de spelling der plaatsnamen voorkomende in het Belgische spoorboek, en een zeer « anregende » bijdrage van A. VAN LOEY over de verschuiving van de lange vocalen in het Brusselsch dialect (Nr. 33), waarin vooral toponymische gegevens worden verwerkt.

Onder de Waalsche bijdragen van dit jaar vermelden wij de studie van J. FELLER over het « osier » vraagstuk, waarbij ook Vlaamsche *Aalst*- en *elst*-vormen ter bespreking komen ; het artikel van J. HERBILLON over de « toponymies locales », dat voor de Vlamingen vooral in methodologisch opzicht van belang is ; de rijke bibliographische

bijdrage over Wallonië van J. HAUST (Toponymie op bl. 176-82) en een zeer belangrijke studie van A. VINCENT over een reeks belangrijke formaties in de Fransche toponymie (1).

Zooals de vorige jaren mag ook thans met voldoening vastgesteld worden dat het levenswerk van wijlen K. DE FLOU, dank zij de onvermoeibare toewijding van archivaris J. DE SMET, een schrede verder tot de voleinding is gevorderd : een nieuw zwaar deel, het XIVe, verscheen bij het einde van dit jaar.

Ook de *Vlaamsche Toponymische Vereeniging*, zette normaal haar werkzaamheid voort : naast de publicatie van haar *Mededeelingen*, werd de uitgave bezorgd van een tweede monographie in de reeks van de *Nomina Geographica Flandrica*, nl. de « Toponymie van Varsenare » bewerkt door J. POLLET en J. HELSEN.

In de *Toponymica* verscheen van de zeer bevoegde hand van J. LINDEMANS een nieuw nummer van de « Brabantsche plaatsnamen », handelend over de toponiemen van de gemeente Baardegem, terwijl als *Bijlage* bij de *Mededeelingen* een studie van M. SACRÉ over de plaatsnamen van Londerzeel werd uitgegeven (2).

* * *

Wat Noord-Nederland betreft, stellen wij er prijs op

(1) Over de *Handelingen* der laatste twee jaren verwijzen wij naar :

DAM, J. VAN. *Ts. v. Geschied.* XLVIII (1933), 293-94.

LOEY, A. VAN. *Rev. Phil.* XII (1933), 456-59.

V[OOYS], C. DE. *N. Taalg.* XXVII (1933), 123.

WEHRENS, A. *Eig. Volk* V (1933), 21-22, 189-91.

X. *Vla. Gids* XXI (1932/33), 191-92.

X. *Brab. Folk.* XV (1932/33), 311-12. 350

(2) Over de werkzaamheden van de V. T. V. vindt men nog een en ander in *Bijdr.* XXIV (1933), 239-40 en in *Oudh. K.* XXIV (1933), xviii.

reeds thans met een woord te wijzen op het zoeven (Juni 1934) verschenen IXe deel van de *Nomina Geographica Neerlandica* (1); even voldragen en voor de Vlaamsche toponymisten even onmisbaar als zijn voorgangers der laatste jaren : inzonderheid vestigen wij de aandacht, op het bibliographisch overzicht (over Noord- en Zuid-Nederland) door M. SCHÖNFELD (bl. 1-14).

Tevens vermelden wij hier nog de voornaamste toponymische bijdragen, welke in den loop van dit jaar in een paar vooraanstaande Noordnederlandsche tijdschriften werden gepubliceerd.

GINNEKEN, J. VAN. — Onverwachte oud-nederlandsche aansluitingen. 1. De invloed der Grieken en Goten in Zuid-Limburg. 2. Het Geldersch, Brabantsch, Limburgsche Thoringia. 3. De Sueven in Brabant en Vlaanderen. 4. De tocht der Herulen, Warnen en Angli. *Onze Taaltuin* II (1933/34), 1-18.

Zie hierover M. SCHÖNFELD in *N. G. N.* IX (1934), 4-6.

— Vlaanderen en Vlamingen = zeeroovers der Sali-sche wet. *Onze Taaltuin* I (1932/33), 289-92.

Zie beneden, Afd. II, A nr. 5.

JANSSEN, W. — Peel, een Romeinsch leenwoord? *Onze Taaltuin* I (1932/33), 377-79.

Uit Mnl. *pedel*, veenland, als een ontleening aan Lat. *pahudem*, moeras.

MÜLLER, J. W. — Nog een en ander over Mariken van Nieuweghen. *Ts. Leid.* LII (1933), 143-54.

De oude herbergnaam *Gulden boom* op te vatten als « paradijs van weelde », met verwijzing naar een aantal Zuidnederlandsche plaatsnamen (2).

(1) Over het VIIIe deel moge men de besprekingen naslaan van :

DAM, J. VAN. *Ts. v. Geschied.* XLVIII (1933), 293-94.

HAERINGHEN, C. B. VAN. *N. Taalg.* XXVII (1933), 121-23.

WEHRENS, D. *Eig. Volk* V (1933), 189-90.

(2) Zie verder nog een interessante bespreking door denzelfden

SCHÖNFELD, M. — *Oe-relikten in Holland en Zeeland.*
Med. Kon. Ac. Wet. Afd. Letterk. A. LXXIII (1932),
 nr. 1.

Zoekt in een rijke toponymische documentatie (plaatsnamen met *oe* = Germ. *û*) de bewijzen voor het bestaan van een Inguaeoonsche onderlaag in Holland en Zeeland. S.'s theorie wordt, op niet altijd overtuigende wijze, bestreden door W. DE VRIES (zie beneden).

VRIES, W. DE. — *Oe-relicten in Holland en Zeeland?*
Ts. Leid. LII (1933), 18-39.

Zie boven M. SCHÖNFELD.

— Bij « *oe-relicten...* » *Ts. Leid. LII (1933), 301-02.*

* * *

Het jaarlijksch Congres ingericht door het Vlaamsch Verbond van Frankrijk greep dit jaar plaats te Bourbourg. In het bekende tijdschrift *Le Lion de Flandre* brengt J. BLANCKAERT verslag uit over de werkzaamheden van het jaar (1) en R. DESPICHT over den « Concours de langue, littérature et folklore flamands » (2): van antwoorden op de toponymische enquête wordt echter ditmaal geen gewag gemaakt (3). Alleen naar aanleiding van de laatste uitgave van de Fransche stafkaart komt de Fransch-Vlaamsche toponymie in hetzelfde tijdschrift ter sprake (4).

Over literaire en cultureele toestanden in Fransch-

schrijver van ZACHRISSON, R. E. — Place-name puzzles. *Uppsala*, 1932 in *Mus. L (1933/34), 6-7.*

(1) BLANCKAERT, J. — Une année de vie flamande. Rapport sur l'activité du Vlaamsch Verbond en 1932-33. *Lion Fla.* 1933, 229-42.

(2) DESPICHT, R. — Rapport sur les concours de langue et de littérature flamandes consacrés au Carillon. *Lion Fla.* 1933, 213-17.

(3) Vgl. echter X. — Enquête sur la toponymie de la Flandre française. *De Torrewachter* 15-2-1933 (Suppl.).

(4) X. — La carte d'état-major (1929) et la toponymie flamande (wijzigingen aangebracht voor de bladen Duinkerke en St.-Omaars). *Lion Fla.* 1933, 40-42.

Vlaanderen zal met vrucht het laatste werk van V. CELEN nageslagen worden (1).

* * *

Ook dit jaar meenen wij onze lezers te moeten wijzen op een reeks zeer belangrijke, vooral Duitsche bijdragen, welke in hoofdzaak zijn verschenen in het *Zeitschrift für Ortsnamenforschung* en in de *Rheinische Vierteljahrsblätter*, alsmede naar een en ander bibliographisch werk betreffende aanpalende Germaansche gebieden.

BACH, A. — Aus der Arbeit des Rheinischen Flurnamenarchivs. *Rhein. Viert.* III (1933), 158-60.

DAUZAT, A. — Les noms des domaines gallo-romains dans l'Auvergne et le Velay (suite). *Zs. f. Onf.* IX (1933), 10-45, 108-132. x

FIESEL, L. — Frühmittelalterliche Siedlung mit dem Grundwort *-büttel*. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 231-241.

FRINGS, TH. — Germania romana (Teuthonista, Beiheft 4). *Halle a/d Saale*, 1932.

KLOEKE, G. G. — Zum Ingwäonismenproblem. *Festschrift Borchling* (1932), 338 seq.

MENTZ, F. — Die thüringische Ortsnamenforschung. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 158-80, 242-61. x

MEYER, A. — Die Flurnamen der Gemarkungen Girelsrath, Golzheim und Merzenich (In.-Diss. Bonn). *Düren*, 1933. x

Uitstekend als illustratie van de werkwijze van het Bonnsch Institut für die geschichtliche Landeskunde der Rheinlande.

MEYERS, J. — Studien zur Siedlungsgeschichte Luxemburgs. *Zie Bibl.* 1932, bl. 229-30.

Rec. WAMPACH, C. *Rhein. Viert.* III (1933), 135-38.

(1) CELEN, V. — Fransch-Vlaanderen. Letterkundige betrekkingen met Vlaanderen. Herleving van het nationaliteitsgevoel (met een taalgrenskaart). *Antwerpen*, 1934.

- Aus der Vor- und Frühgeschichte Luxemburgs. *Luxemburg*, 1933.
- MITZKA, W. — Das Niederländische in Deutschland. *Festschrift Borchling* (1932), 207 seq.
- Die Nordseeküste und ostdeutsche Ortsnamen, *Zs. f. Onf.* IX (1933), 3-9.
- Zie over deze zeer belangrijke bijdrage M. SCHÖNFELD in *N. G. N.* IX (1934), 7-8.
- MOSSÉ, F.; VINCENT, A; VANNÉRUS, J. — Chronique de toponymie, II. Alsace, Belgique wallonne, Luxembourg(1). *Rev. ét. anc.* XXXIV (1932), 189-95.
- MÜLLER, R. — Die Angaben der römischen Itinerare über die Heerstrasse Köln-Eifel-Reims. *Festschrift P. Meyer* (1933), 32-40.
- RÜTTEN, F. u. STEEGER, A. — Über Rosengarten, Rosental, Rosenhof und verwandte Namen am Niederrhein. *Rhein. Viert.* III (1933), 130-34.
- SCHNETZ, J. — Untersuchungen zu Flussnamen Deutschlands. 7. Uterna, Biverna. 8. Zu den Flussnamen Württembergs und Badens. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 46-48, 132-49.
- Zum Streit um den Germanennamen. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 209-31.
- F. SCHWIEGK. — Die kartentopographische Auswertung der Flurnamen. *Nachrichtenblatt f. d. Flurnamenkunde* 1933, Nr. 2, 2-3.
- STEINBERGER, J. — Die Erforschung der ON im deutschen und ladinischen Tirol (1908) bzw. 1914-1932, II. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 49-80.

(1) Deze « Chronique » werd in het jaar 1932 in de *Revue des études anciennes* geopend door A. DAUZAT : zie XXXIV (1933), 63-71. Ook Vlaanderen komt binnen kort aan de beurt.

STEINHAUSEN, J. — Die Flurnamen im Dienste der Bodenforschung. *Rhein. Viert.* III (1933), 192-204.

VANNÉRUS, J. — Les noms de lieu en *-pelt*. *Ann. Soc. lux. ét. ling. dial.* 1933, 102-12.

— Orwich = *Ober-wich. *Ann. Soc. lux. ét. ling. dial.* 1933, 113-22.

— Chronique de toponymie, VIII. Rhénanie. *Rev. ét. anc.* XXXV (1933), 419-24.

— L'utilité des sciences auxiliaires de l'histoire. A propos de travaux de Joseph Meyers, Joseph Steinhausen, Théodore Frings, Guillaume Des Marez et Félix Rousseau. *Rev. Phil.* XII (1933), 1244-73.

Merkwaardig overzicht vooral van het laatste werk der drie eerstgenoemde geleerden, waarop wij hier zeer in het bijzonder de aandacht meenen te mogen vestigen.

WILD, E. — Die Loh. Ein Beitrag zur vogtländischen Flurnamenkunde. *Zs. f. Onf.* IX (1933), 149-52.

LIJST VAN BRONNEN EN VERKORTINGEN.

Benevens de destijds opgegeven tijdschriften dienen dit jaar nog vermeld te worden :

Hok. — Tijdschrift voor geschiedenis, oudheidkunde, kunst en folklore. Orgaan van Hoogstraten's Oudheidkundigen kring. Hoogstraten, I (1933).

O. K. Esschen. — Gedenkschriften betreffende de aloude heerlijkheid Esschen-Calmphout-Huybergen, uitgegeven door den Oudheidkundigen kring Esschen-Calmphout. Esschen, I-V (1930-1933).

O. K. Herentals. — Mededeelingen van den Kunst- en oudheidkundigen kring van Herentals. Herentals, I (1933/34).

Ts. Ver. aandr. stud. — Tijdschrift van de Belgische vereeniging voor aardrijkskundige studies. Leuven, I-III (1931-1933).

Z. Kempen. — De Zuiderkempen. Geschied- en oudheidkundige kring voor de kantons Westerloo, Beringen, Mol. Westerloo, I-II (1932-1933).

AFD. I. — ALGEMEENE BIJDRAGEN (1).

1. HELSEN, J. — Uit de tijdschriften (1932). *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 45-60.

Overzicht van de voornaamste (vooral toponymische) bijdragen, verschenen in de verschillende tijdschriften in den loop van het jaar 1932.

2. MANSION, J. — Drie lessen over de geschiedenis van het Nederlandsch naar de plaatsnamen. Zie *Bibl.* 1932, nr. 5.

Afzonderlijk verschenen als BIJLAGE III bij de *Mededeelingen Vla. Top. Vereeniging*.

Rec. SMET, J. DE. *Biek.* XXXIX (1933), 317.

3. WIJER, H. J. VAN DE. — De Vlaamsche toponymie in 1932. *Hand. Com. Top.* VII (1933), 223-47 (2).

4. — De toponymie in den dienst van de school. *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 61-72.

Over een voorstel in Maart 1933 neergelegd bij het departement van Openbaar Onderwijs, strekkende tot het aanmoedigen van toponymische studiën als « conferentieonderwerp » voor de dorpsonderwijzers. Met een volledig uitgewerkt plan voor « toponymisch onderzoek », in Vlaanderen en Wallonië.

Zie hierover ook *Hand. Com. Top.* VII (1933), 224.

(1) Ook dit jaar wordt hier met dankbaarheid de vriendelijke medewerking vermeld van Dr. J. HELSEN, voor lastig excerpteerwerk.

(2) Men vergelijke voorts de volgende Waalsche bijdragen in hetzelfde deel der *Handelingen* :

FELLER, J. — La famille du mot « osier ». Étude étymologique et toponymique. *Com. Top.* VII (1933), 23-115.

HAUST, J. — La philologie wallonne en 1932. *Ibid.* 153-211.

HERBILLON, J. — Toponymies locales et Notes sur la toponymie de Xhendremael. *Ibid.* 143-52.

VINCENT, A. — Propos de toponymie française. *Ibid.* 117-41.

AFD. II. — BIZONDERE VRAAGSTUKKEN.

A. — Vlaanderen en Vlaming.

5. GINNEKEN, J. VAN. — Vlaming en Vlaanderen = zeeroovers der Salische wet. *Onze Taaltuin* I (1932/33), 289-92.

VAN GINNEKEN verklaart *Vlaming* en *Vlaanderen* uit Oudfriesch *flēma* = wegvoeren. *Vlaming* zou dan eerst «zeeroover» beteekend hebben: vgl. *flemere* in deze beteekenis in de Lex Salica.

Zie hierover R. VERDEYEN in *Rev. Phil.* XII (1933), 875-76 (*flemere* = benaming voor een vaartuig, wellicht *flewere*: vlieboot).

C. — Varia.

6. CARNOY, A. — De plaatsnamen met *-acum* in het Vlaamsche land. *K. V. A., V. en M.* 1933, 17-27.

Lijst der Vlaamsche plaatsnamen op *-acum*, sommige bestaande uit zuiver Keltische bestanddeelen, de meeste echter van zuiver Latijnschen oorsprong: in heel wat gevallen blijkt men in beide reeksen te doen te hebben niet met afleidingen van persoonsnamen, maar van gewone soortnamen.

7. COPPENOLLE, D. VAN. — De Kattestraat. Kat-cateel of Kat-kade-kaai. *O. K. Hass.* IX (1933), 127-34.

S. verdedigt zijn zienswijze (*kat* = *vee*, zie *O. K. Hasselt* VII (1931), 187-218) tegen de theorie van LINDEMANS (*kat* = *kade*, zie *Hand. Com. Top.* VI (1932), 71-84).

8. HELSEN, J. — Dorpskeuren en toponymie. *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 35-39.

Over het belang van de dorpskeuren voor de interpretatie van de plaatsnamen, naar aanleiding van K. PEETERS, De Wuustwezelsche dorpskeuren (XVe-XVIe e.). Zie *Bibl.* 1932, nr. 25.

9. LINDEMANS, J. — Kat, kade. Zie *Bibl.* 1932, nr. 14.

Rec. R[OBLJNS], *O. Limb.* XIV (1932/33), 228.

10. — Personificaties in plaatsnamen. *Vla. Top. Ver., Med. IX* (1933), 1-19.

Nieuw onderzoek naar de plaatsbenamingen waarin deze formatie kan worden gevonden (vgl. *Hand. Com. Top. II* (1928), 133-57), aan de hand van documenten uit het kerspel Enschede (zie *NOM. GEO. NEERL. VI*, 1928, 131-68).

Namen op *-ing, -man, -erd (-aard), -er, -elaar*, gehecht aan een persoonsnaam en in zeer vele gevallen aan een gewonen soortnaam, vertoonen een zelfde beteekenis en worden tot hetzelfde doeleinde gebruikt. Ook in de gewone taal wordt overigens de personificatie op ruime schaal gebruikt.

11. MANSION, J. — Het element *hide* in plaatsnamen. *K. V. A., V et M.* 1933, 123-26 (1).

Raversijde en *Koksijde* zijn af te leiden van een element *hide* (Ags. *hijth*), veeleer dan van Friesch *ē, ie* (Onedl. *aha*), zooals door VERCOULLIE wordt betoogd. In *Lombardie* daarentegen moet geen waternaam gezocht worden.

12. ULENS, A. — Folklore te Esschen. De grond. Landbouwwerktuigen. *O. K. Esschen V* (1933), 52.

O. a. ook over het gebruik der woorden *erf, moer, heide, dries, beemd* (roede en gemet).

13. WIJER, H. J. VAN DE. — Kleingoed. *Vla. Top. Ver., Med. IX* (1933), 40, 84.

O. a. over een Engelschen « Verloren kost », « Moorde in plekname » en wat plaatsnamenhumor (2).

---

(1) Zie ook J. MANSION's recensie van J. E. B. GOVER, A. MAWER & F. M. STENTON, *The place-names of Devon* (Cambridge, 1931-32), *Engl. Stud.* XV (1933), 184-85.

(2) Men vergelijk ook nog :
KEYZER, P. DE. — Over de folklore van de voornamen. *Ovla. Za.* VIII (1923), 148-58.

AFD. III. — ANTWERPEN en BRABANT.

A. — Generalia.

14. CLAES, W. H. — Over de riviernamen van Oud-Taxandria. *Tax. N. R. V* (1933), 127-40.

Over de benamingen *Weerijs*, *Aa*, *Wamp*, de *Baar-* en *Beer-*afleidingen, *Nethe*, *Mark* en de *Caliebeek*: rivierstammen uit voorhistorischen tijd!

Rec. E. J. *Oudh. K. XXIV* (1933), xiv.

15. LINDEMANS, J. — Brabantsche plaatsnamen, IV. *Baardegem. Leuven-Brussel*, 1933.

Verschenen als nr. II, 4 der *TOPONYMICA*, Bijdragen en Bouwstoffen, uitg. door de Vla. Top. Vereeniging.

Rec. SACRÉ, M. *E. S.-Brab. XVI* (1933/34), 48.

SMET, J. DE. *Biek. XXXIX* (1933), 316-17.

B. — Afzonderlijke steden en dorpen.

1. — ANTWERPEN.

16. PRIMS, F. — Antwerpiensia 1933. 7e Reeks. Losse bijdragen tot de Antwerpsche geschiedenis. *Antwerpen*, 1934.

Zie vooral de nrs. 1. Turnhoutervoort; 5. De Vlaamsche afpalingen in 1358 (o. a. afpalingen in het land van Rijen); 45. De Lange Koepoortstraat rond het jaar 1600 (met zeer interessante huisnamen); 46. De oorsprong van den Antwerpschen polder (o. a. de twee poldergroepen en de oudste polderdorpen) en 50. De wondere historie van de grens Zonhoven-Genk.

17. — De grondgeschiedenis van het oude Antwerpsch gebied sinds de bewoning. *Ts. Ver. aardr. stud. III* (1933), 22-48.

Historisch-geographische studie (met kaart) over het gebied dat, vóór de aanhechting van polderdorpen en linkeroever-

gronden, de gemeente Antwerpen uitmaakte. Zie vooral A. 1. De grenzen van het grondgebied ; 2. De dubbele kern, nl. een oude Zeeuwsche kern (*Chanelaus* uit de *Vita Amandi = Caloes*) en een latere Frankische, *Andwerpe* ; 3. Natuur- en kunstterpen ; 5. De dijkwerken : sidewinden, dijken en dammen ; 6. De afwaterings- of draineervaarten. — B. 1. De kampen of veldcori-plexen ; 2. Vrijgeweiden, hemedes en opstallen ; 3. Woonsten en banaliteitsgebouwen.

18. PRIMS, F. en DIERCKX, H. — Atlas der Antwerpsche stadsbuiteningen van 1698. (Kadastrale plattegronden, met de oude namen der erven). *Antwerpen*, 1933 (1).

1a. — ELSENE en UKKEL.

19. LOEY, A. C. H. VAN. — Studie over de Nederlandsche plaatsnamen in de gemeenten Elsenes en Ukkel. Zie *Bibl.* 1932, nr. 30.

REC. LINDEMANS, J. E. S.-Br. XVI (1933/34), 324-27.

VINCENT, A. *Rev. Phil.* XII (1933), 1150-52.

SCHÖNFELD, M. N. *Taalg.* XXVII (1933), 280-82.

1b. — LONDERZEEL.

20. SACRÉ, M. — Toponymie van Londerzeel met his-

(1) Voorts zal men ook talrijke toponymische gegevens vinden in de volgende historische bescheiden :

PRIMS, F. — Rekeningen van markgraaf en schouten uit de Antwerpsche Kempen, 1393-1398. *Bijdr.* XXIV (1933), 5-40, 73-123.

— Rekening van Jan Brijn van Crayenhem, markgraaf van het land van Ryen te Herentals, 24 Juni-25 December 1359. *Ibid.* 187-93.

— Rekeningen uit den tijd van Lodewijk van Male te Antwerpen. *Ibid.* 199-231.

— Nota's uit de schoutetrekningen van Antwerpen, *Ibid.* 282-312.

— Stadskeldercijnsen. *Antw. Arch.* 2^e r. VIII (1933), 277-309.

torische aantekeningen. *E.S.-Br.* XVI (1933/34), 55-62, 113-21, 250-56.

Afz. uitgegeven als BIJLAGE IV bij de *Mededeelingen Vla. Top. Vereeniging*.

6a. — OPWIJK.

21. LINDEMANS, J. — Toponymie van Opwijk. Zie *Bibl.* 1930, nr. 27.

Rec. ROEMANS, R. *Toerisme* XII (1933), 123.

7. — TIENEN.

22. RIDDER, F. DE. — Historiek der straten en openbare plaatsen van Tienen. *E. S.-Br.* XVI (1933/34), 37-46, 74-79, 272-86.

Voortzetting van de vroegere bijdragen in *Hagelands Gedenkschriften*.

23. W[AUTERS], J. — Avendoren. Geschiedkundige notice. *Thiun.* VII (1933), afl. 3-4, bl. 1-12; afl. 5-6, bl. 13-20.

Met opgave van een aantal plaatsnamen.

C. — Varia.

24. DYCK, A. H. VAN. — Nederlandsche plaatsnamen te Sluizen bij Meldert in 1535. *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 73-74.

Lijst van plaatsnamen uit een register van het jaar 1535.

25. ELSÉN, J. A. VAN. — Plaatsnamen te Lippeloo. Zie *Bibl.* 1932, nr. 40.

Rec. SMET, J. DE. *Biek.* XXXIX (1933), 317.

26. ERENS, A. — Grenspalen en rechtsgebied te Calmpt-hout-Esschen c. 1350. *Bijdr.* XXIV (1933), 182-86.

27. ERENS, A., DELESTRÉ, D. J. en LINDEMANS, J. — Parochiezorg der Norbertijnen in Oost-Brabant. *E. S.-Br. XVI* (1933/34), 161-210.

Lijst der Oostbrabantsche parochiën vroeger bediend door de orde van Premonstreit (abdijen van Park, Heilisseem, Averbode, Tongerlo en St. Michiels te Antwerpen), met belangrijke historische en enkele toponymische gegevens.

Zie bijvoegsel over de abdij Grimbergen door D. J. DELESTRÉ, *Ibid.* 200-201; over Dielegem, Ninove en Bonne Espérance door J. L. *Ibid.* 202.

28. HAVERMANS R. — Esschen en de noordelijke heidestreek. Het afwateringsstelsel. *O. K. Esschen III* (1931), 39-58.

Met opgave der waternamen.

29. JANSEN, J. E. en ERENS, A. — De Norbertijner abdij van Tongerlo. Achthonderdjarige werking in de Antwerpsche Kempen, 1133-1933. *Tax. N. R. V* (1933), 150-92.

Namen der hoeven (grangiae) op bl. 170-71.

30. LINDEMANS, J. — Een verklaring van den plaatsnaam Leuven. *E. S.-Br. XVI* (1933/34), 18-22.

In tegenspraak met de vroeger o. a. door H. POTTMEYER verdedigde afleiding van Leuven uit *loh-fani* (=loo + veen), meent S. dat de oorsprong der benamingen Leuven en Lovenjoel (= klein Leuven) moet gezocht worden in de Keltische benaming van den kleinen waterloop die beider oevers besproeit (*Loobeek*, misschien uit *Lovenbeek*?).

31. L[INDEMANS], J. — Familie Van Ginderachter. Aanvullende nota's. *E. S.-Br. XVI* (1933/34), 262-63.

Ginderachter of *Daerachter* komt ook als toponiem voor te Vilvoorde en te Denderhoutem.

32. LINDEMANS, J. en LINDEN, E. VANDER. — Het Cijnsboek van Duyst. Zie *Bibl.* 1931, nr. 36.

Rec. SMET, J. DE. *Biek.* XXXIX (1933), 284.

33. LOEY, A. VAN. — Historiese lange-vokaalverschui-

vingen in het Brusselse dialect. *Hand. Com. Top.* VII (1933), 309-28.

Veelal aan de hand van toponymische gegevens.

34. POSSOZ, J. — A travers les rues de Hal. *O. K. Halle VIII* (1932), 203-60.

Met op bl. 250-60 alfabetische lijst over de heele bijdrage en enkele andere artikels van denzelfden schrijver in *O. K. Halle*. Zie *Bibl.* 1927, nr. 47 en *Bibl.* 1930, nr. 35.

35. RIDDER, F. DE. — Wijngaarden te Aarschot. *E. S.-Br.* XVI (1933/34), 13-18.

Over een aantal wijngaarden in den omtrek van Aarschot (aanteekeningen uit het archief der kerk).

36. WEGHE, M. J. VAN DEN. — Hallensia. Notitiën, studiën, aanteekeningen, bewijsstukken over de stad Halle. Eerste reeks. *Halle*, 1933.

Vgl. vooral II. A propos van het « Romerstraetken » ; III. Oude familie- en plaatsnamen, o. a. *Losschaert, Verloren cost, Cleemput, Van Opstal, Weden, Woudenbroec, Clinkaert, Van Cattem*, enz. VI. De wisselvalligheden van een familienaam ; IX. De gasthoven te Halle ; XIV. Het oude jaargetijdeboek.

Verschenen in *O. K. Halle VIII* (1932), 75-201.

Rec. LINDEMANS, J. *E. S.-Brab.* XVI (1933/34), 263-64.

V[LAENE], A. *Biek.* XXXIX (1933), 317.

(1) Volledigheidshalve vermelden wij hier ook nog de volgende, in hoofdzaak historische bijdragen :

CEUSTER, J. DE. — Ten-Aart (Geel). *Tax.* N. R. IV (1932), 122-43.

GOOSSENAERTS, J. — Van 't Spijker. *O. K. Esschen V* (1933), 14-33.

KAUCH, P. — Beschrijving der leenroerige en gerechtelijke instellingen der heerlijkheden Wesemaal, Westerloo en Herselt, en van het land van Mechelen gedurende de vijftiende eeuw. *Z. Kempen II* (1933), 97-111.

MEEUSEN, G. — Esschen en de noordelijke heidestreek. Enkele geschiedkundige gegevens over Esschen. *O. K. Esschen III* (1931), 10-27.

PALS, J. — De hoeve van Gemp onder Vorst. Pachtkontraakt 1348. *Z. Kempen I* (1932), 45-48.

PEETERS, K. — Esschen en de noordelijke heidestreek. Wuustwezel. *O. K. Esschen III* (1931), 87-89.

STROOBANT, L. — Het Sint-Geurikseiland te Brussel. *Brab. Folkl.* XII (1932/33), 220-48.

— Losse aanteekeningen over Hoogstraten. *Hok.* I (1930), 186-95.

— De Brusselsche « Steenen ». *Brab. Folkl.* XIII (1933/34), 130.

WEGHE, M. J. VAN DEN. — De bontheid van een familienaam. *E. S.-Br.* XVI (1933/34), 63-65.

AFD. IV. — LIMBURG en LUIK.

A. — Generalia.

37. LANGOHR, J. — Le Nord-Est de la province de Liège et le canton d'Eupen, terre belge flamande superficiellement romanisée et allemandisée : étude historique et linguistique. *Bruges*, s. d. (1933).

Op bl. 538-684 zeer rijke toponymische documentatie over de Vlaamsche, Waalsche en Duitsche gemeenten (of deelen van gemeenten) langs de taalgrens : in hoofdzaak geput uit kadastrale stukken, voor belangrijke toponiemen ook uit historische geschriften.

38. ULRIX, E. en PAQUAY, J. — Zuidlimburgsche plaatsnamen. Excerpten XIVe-XVe eeuw. Zie *Bibl.* 1932, nr. 45.

Rec. SMET, J. DE. *Biek.* XXXIX (1933), 283-84.

LOEY, A. VAN. *Rev. Phil.* XII (1933), 178 (1).

C. — Varia.

39. WEERD, H. VAN DE. — Geschiedenis der parochie en gemeente St.-Huibrechts-Lille. *Limb.* XIV (1932/33), 229-31.

Vgl. vooral I. Benaming van dorp en gehuchten (met etymologisch vergelijkende nota).

---

(1) Ook thans wordt nog graag verwezen naar het belangrijke werk van

COENEN, J. — Limburgsche oorkonden, II. *Maeseyck*, 1933.

AFD. V. — OOST- en WEST-VLAANDEREN.

A. — Generalia.

40. ES, F. VAN. — Volkshumor. Lijst der spotgezegden en -rijmpjes. Addenda en corrigenda. *Ovla. Za.* VIII (1933), 117-19.

Zie o. a. *Bibl.* 1932, nr. 48 en voorts nog de bijdrage van P. J. VAN DEN BROECK in *Ovla. Za.* VIII (1933), 127-35.

41. † FLOU, K. DE. — Woordenboek der toponymie van westelijk Vlaanderen, enz. Deel XIV (Sakrement straatken-Spanbroek). *Brugge*, 1933.
42. SMET, J. DE. — De verfransching van de straatnamen in West-Vlaanderen (1806-1807). *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 21-34.
43. — Plaatsnamen. *Biek.* XXXIX (1933), 252-55.

Verschillende nota's uit het XIVe deel van DE FLOU's Woordenboek der toponymie : a) Uitleg van plaatsnamen ; b) Hoe zekere plaatsnamen veranderen ; c) Allerlei : feodale namen, geschiedkundige gegevens en andere inlichtingen.

B. — Afzonderlijke steden en dorpen.

4. — BRUGGE.

44. W[OLF], K. D[E]. — Den « Eerdeweg » te Brugge. *Biek.* XXXIX (1933), 296.

De Calvariebergstraat (vroeger Galey- of Galgebergstrate) te Brugge.

(1) Men zal ook met vrucht raadplegen :

LOPPENS, K. — La région des dunes de Calais à Knokke. Géographie, fouilles archéologiques, histoire. *Coxyde*, 1932.

SMET, A. DE. — Het waterwegennet ten noordoosten van Brugge in de XIIIe eeuw (Oude Zwin, Reie en Zwin) *Rev. Phil.* XII (1933), 1023-59.

Met kaart en benamingen der voornaamste waterlopen uit de behandelde streek (zwin : gewoon nw. met de beteekenis van « waterloop »).

X. — Wegeniskaart der provincie Oost-Vlaanderen. *Gent*, 1933.

45. X. — Brugge in den Franschen tijd. Namen van straten, enz. *Vla. Top. Ver., Med. IX* (1933), 41-44.

6. — KORTRIJK.

46. DEBBAUDT, P. P. — Les noms de rues à Courtrai. *O. K. Kortrijk*, N. R. XI (1932), 251-52.

Over Kloosterstraat, i. p. v. Conventstraat, Paepestraat en Stovestraat.

7. — VARSENARE.

47. POLLET, J. en HELSEN, J. — Toponymie van Varsenare (= NOM. GEO. FLA., MON. II). *Brussel*, 1933.

C. — Varia.

48. KERSCHAUER, J. VAN. — Plaatsnaamkunde. Over Waas en enkele andere plaatsnamen. *O. K. Waas XLV* (1933), 75-80.

De benamingen Waas, Lilloo, Calloo en Melsele zijn volgens S. van Noorschen oorsprong!

49. L., V. — De Broek-De Broeken. *Biek. XXXIX* (1933), 63.

Te Pollinkhove wordt er gesproken van *de Broek*; daarbuiten zegt men *de Broeken*.

50. LANGHE, J. DE. — De Plate. *Biek. XXXIX* (1933), 156-58.

Over zandplaten of -banken in de oude monding van het Zwijn.

51. — Hove ter Zale-Hove ten Poele. *Biek. XXXIX* (1933), 264-67.

Twee verdere heerlijkheden (naast Kalverkeete en Reigaarsvliet) te Westkapelle, die een groote rol hebben gespeeld in de wording van het oudste polderland op den linkeroever van het Zwijn.

52. — Breedene-Breeninge. *Biek.* XXXIX (1933), 76-79.

Oude vormen, volksuitspraak en poging tot nieuwe verklaring (niet *ten breedene a*, subst., maer *ten breedene*, verbogen vorm).

53. LELEU, D. — Halte du Godshuis à Comines. *Tour. Club* XXXIX (1933), 246.

Voor het bewaren van oude plaatsbenamingen en over de spoorhalte *Godshuis* < Goxhuis < Goxhout (oude heerlijkheid) te Komen.

54. POLLET, J. — Toponiemen uit de Moere van Meetkerke. *Biek.* XXXIX (1933), 344-47.

Interessante lijst van plaatsnamen uit deze moere, welke zich uitstrekt over de gemeenten Varsenare, St.-Andries en Houtave.

55. V. — In de Vier Hemelskinderen te Ettelghem. *Biek.* XXXIX (1933), 340 (1).

In 1565 herberg te Ettelgem (i. p. v. *Heemskinderen*).

- (1) Interessante bijzonderheden zal men ook nog vinden in :
 LANGHE, J. DE. — Kalverkeete-Reigaarsvliet. *Biek.* XXXIX (1933), 232-36.
 SOENS, E. — Het hof van Pamel. Uithof der Norbertijner abdij te Ninove. *E. S. -Br.* XVI (1933/34), 210-30.
 STRUBBE, E. I. — Bijding. *Biek.* XXXIX (1933), 13-16.
 — Huckelgoed-Tuckelgoed. *Biek.* XXXIX (1933), 109-11.
 W., J. D. — Bijding-Bidinghe. *Biek.* XXXIX (1933), 63.

AFD. VI. — DE SPELLING DER VLAAMSCHЕ
PLAATSNAMEN.

56. LEENEN, J. — De spelling van de plaatsnamen in het Belgiese spoorboek. *Hand. Com. Top.* VII (1933), 249-57.
57. WIJER, H. J. VAN DE. — Onze Vlaamsche gemeentenamen in moderne spelling. 5^e druk. Zie *Bibl.* 1932, nr. 62.
Rec. SMET, J. DE. *Biek.* XXXIX (1933), 283.
58. — Plaatsnamenspelling. *Vla. Top. Ver., Med.* IX (1933), 19-20.
4. Dag- en weekbladen, tijdschriften. 5. Verspreiding der naamlijst.
-

**AFD. VII. — HISTORISCHE EN GEOGRAPHISCHE
HULPMIDDELEN.**

Over de taaltoestanden in den N. O.-hoek der provincie Luik handelt

×. LANGOHR, J. — Le Nord-Est de la province de Liège et le canton d'Eupen. Zie nr. 37.

Rec. G[ROOTAERS], L. *Leuv. Bijdr. Bijbl.* XXV (1933), 87-88.

Enkele bijzonderheden over taalgrens, hoevenbouw en dorpsaanleg vindt men bij

59. TRÉFOIS, C. — De plattegrondsvormen van zg. « Frankische » boerderijtypen en hun geografische verspreiding in ons land. *Ovla. Za.* VIII (1933), 33-96 (1).

---

(1) Voor de niet-taalkundige zijde van het taalgrensvraagstuk worde o. a. verwezen naar de radiovoordracht van F. GRAMMENS ; zie *Leid.* VI (1933/34), 81-85.